

De Buitenplaats voorjaar 2012

(Foto: Jan Kleymans)

't Buitenblad

Nieuwsbrief van de
Vereniging

LANDSCHAPSBEHEER
VLEUTEN - DE MEERN

Voorheen Knotgroep Vleuten - De Meern
Jrg. 1 augustus - nr. 1

Beste "knotter",

Voor je ligt al weer nr. 1 van 't Buitenblad. Het 0-nummer is intussen een collectorsitem geworden. Zie hiervoor de website !

Fijn dat de reacties positief waren met goede tips.....

In deze aflevering bijdragen van diverse leden; voor de volgende nieuwsbrieven blijven bijdragen uiteraard meer dan welkom ! (aartr006@planet.nl)

Agenda:

25 augustus: bbq (vanaf 16.00 uur op de Buitenplaats)

3 november: Natuurwerkdag
Locatie : Hamlaan 3 3451 RG Vleuten,
ingang hek Dorpsstraat (t.o. Hamtoren)

10 november: Boerenkooldag
Locatie: Achthoven Oost 3 3417 PC
Montfoort

In de tuinvijver van Huize Van der Elst, Tiendweg 35 (!) in Harmelen werden zo'n 35 (!) Amerikaanse rivierkreeften door specialisten uit Wageningen en Leiden aangetroffen. Ondanks dat de plaatselijke chinees veel belangstelling had voor deze culinaire exoot, werden deze delicatessen meegenomen voor onderzoek.

Foto: Daan v.d. Elst

Aandacht voor

Sint-janskruid (*Hypericum perforatum*)
Familie: Hertshooiachtigen

Bij het maaien en afhoaien komen we geregeld dit fraaie plantje tegen, bijvoorbeeld op het oude hooiland van de Kievit.

De naam komt van het feit dat de bladeren en bloemen op 24 juni werden geplukt.

Dit is de feestdag van Sint Johannes de Doper, de dag waarop de zon op haar hoogste punt staat en het ogenblik dat de plant de meest geneeskrachtige substanties bevat.

Overigens kan de bloeitijd tot in september doorgaan.

De plant wordt 20 - 85 cm hoog en komt voor op droge, magere graslanden, langs wegen en spoorwegen.

Het is een overblijvende plant en een aanwijzer van schrale grond.

De soort is al lang in gebruik als geneeskrachtig kruid en is als plantaardig antidepressivum verkrijgbaar.

In de bladeren en bloemblaadjes zitten kleine oliekiertjes. Als die worden gekneusd, loopt de olie weg, waardoor op de bladeren (en op de handen van de plukkers) roestbruine vlekken achterblijven.

In de bloemen zit een rode kleurstof, hypericine die voor het vee giftig is, zodat hooi waarin St. Janskruid zit , niet als veevoer gebruikt kan worden.

Volgens een oud volksgeloof vertoont het blad van St. Janskruid bloedrode vlekjes op 29 augustus , de dag waarop Johannes werd onthoofd.

Kijk nog eens goed naar deze fraaie plant, pluk eens een blad en houdt dit tegen het licht.

Je ziet dan waarom deze plant als soortnaam de latijnse naam *perforatum* heeft.

Bron: Wikipedia

Nederlandse oecologische flora - Westra

In de rubriek de **Boomstam** vertelt

één van onze leden waarom hij/zij actief wil zijn in "het veld".

Foto Hans van Aartrijk

In deze nieuwsbrief verhaalt Jan Kleymans in O tronco (= de boomstam)

← zie hier Jan in actie in één van zijn karakteristieke poses in winterse omstandigheden op één van de hooilandjes nabij de Tol in Vleuten. (8 januari 2010)

Begin 2006 zag ik in het AD/UN een verhaal staan over een knotgroep, die net buiten de stad zat bij Rood-Noot en die mensen zocht.

Dat leek mij wel wat, om naast mijn eerder intellectuele gerichte activiteiten (tolken en vertalen) ook iets meer lichamelijks te doen. Ik heb incidenteel wel eens voor de Groengroep Lunetten geknot; dat was in 1994/1995 en in 1998 en eerder had ik in Straatsburg drie jaar meegeholpen bij een restauratieproject van een oud huis dat toebehoorde aan kennissen van me. Vandaar dat ik wel vertrouwd was met lichamelijk werk en ik had daar ook prettige herinneringen aan.

Na de lagere en middelbare school in Luxemburg (waar ik naast het reguliere schoolprogramma ook Spaans heb geleerd) ben ik in Straatsburg geografie gaan studeren en ook heb ik er Portugees geleerd als bijvak. Ik heb aan die Franse studie in Coimbra een Portugees jaar vastgeplakt en zelfs een Licenciatura (Portugees doctoraal) kunnen halen.

Ook na een instroomprogramma om een Nederlands doctoraal te halen, hetgeen ik in 1989 heb behaald, kon ik geen geografisch werk krijgen. Dus ben ik rechten gaan studeren en daarnaast Frans, Spaans en Portugees gaan tolken en vertalen.

In 2004 en 2006 heb ik uiteindelijk twee tolkdiploma's behaald en nu ben ik dus beëdigd gerechtstolk.

Ik ben dus met diverse talen in aanraking geweest en dat is soms nog wel eens te horen. Zoals met P: dat betekent precipitações (neerslag), dat ken ik van geografie; ignis provocatus (aangestoken vuur) en fraxinus sacrosanctus (de uiterst heilige es, die vanwege de essentaksterfte niet mag worden geknot). En niet te vergeten locus delicti, de plaats waar we huis gaan houden.

Naast het knotten en zaken als lezen, fietsen en dergelijke doe ik veel aan sloeproeien en fotografie. Een dikke 20 jaar geleden werd ik lid van een sloeproevereniging; dat zijn mensen, die ooit eens in het duister een "bootje" hadden gekocht en de volgende dag bij daglicht bleek het om een tienmans roeisloep, ooit een reddingsboot van een zeeschip, te gaan. Omdat die boot door de koper alleen niet te verplaatsen was en de koop al gesloten, hebben ze toen maar een sloeproeiclub opgericht. En ook nog op het goede moment, want sloeproeien was toen net in opkomst als sport; nu zijn dat soort oude reddingsboten veel geld waard. Jaarlijks doe ik mee aan een vijftal wedstrijden. Wat fotografie betreft: dat is ook al een oude hobby van me. Die is ooit begonnen in mijn middelbare schooltijd en nu ga ik eigenlijk nooit de straat op zonder camera. Met name landschappen en stadsgezichten, maar ook natuur en de mensen, met wie ik dingen doe, zijn mijn lievelingsmotief. Ook heb ik een toestel, waarmee ik onderwaterfoto's in de sloten en meertjes kan maken.

Het knotten, dat doe ik graag, vanwege het buiten lichamelijk bezig zijn; maar ook omdat ik in de loop der jaren wat met de mensen en het landschap heb gekregen. Verder vind ik het leuk om in een informele sfeer bezig te zijn.

Ik ben in 2006 bij de knotgroep gekomen. Sindsdien ben ik regelmatig van de partij. Op die manier heb ik ook veel van het landschap ten westen van Utrecht gezien en op veel plekken gekomen waar ik anders zelden kom.

Ook is het knotten een beetje het – nuttig en prettig – inhalen van het buitenplezier, dat ik in mijn jeugd niet zo veel heb gehad; ik was toen veel met school, studie, talen leren (Spaans en Portugees buiten school om c.q. als bijvak) en boeken bezig.

Al met al is het knotten dus een leuke, leerzame en gezonde bezigheid en ervaring en een *contrapunto*, dus iets wat er helemaal van verschilt t.a.v. mijn betaalde, eerder intellectuele en ook wel eens stressige tolkenwerk.

Ik geef 0 tronco door aan Koos van Beurden.

Reünie van Ardèchegangers

(van onze verslaggever)

Onlangs vond op de Buitenplaats een gezellige reünie plaats van de Ardèchegangers van afgelopen maart.

Helaas kon de grote roerganger, Dries, niet aanwezig zijn. Zijn lidmaatschap van de bekende trojka, die de financiële handel en wandel van Griekenland moet controleren, gebod hem net voor dit weekend naar het zuiden af te reizen. Ondanks dat Dries er niet bij was, werd het een aangenaam verpozen, dankzij de heerlijke salades en brood van Atja, het gezellige kout van Wies en Martin en natuurlijk niet te vergeten het barbecuevlees dat Koos ondanks de enorme gietbui droog van de slager wist over te brengen.

Er werd weer ouderwets fikkie gestookt (in de vuurkorf), zodat de brandmelder (jawel) even afgedekt moest worden.

Foto: Marjan Bucherons 2012
Van links naar rechts: Koos, Kees, Daan, Dries, Jan G.
Hans van A., Martin en zittend Atja

Enig idee, waar deze foto genomen is ?

Wel wat teleurstellend dat er geen juiste duidingen zijn bij de foto in het Buitenblad nr 0; ook het aantal reacties viel tegen. Maar dat komt waarschijnlijk door de prijs (een fles azijn uit het uitstekende jaar 1989 uit de fraaie streek Fronsac).

Maar goed, voor wie het wil weten de foto is genomen bij Van Egmond, Haanwijk 23 te Harmelen dd. 20-02-2010 (oplettende kijkertjes herkennen de handzaag van Jan G.)

Goed, tijd voor een nieuwe kans. Moet in ieder geval voor acht knotters niet moeilijk zijn, want ze staan er zelf op...

De hond doet buiten mededinging mee.

Als prijs deze keer een knuffelkoe. (schaal 1 : 10).

Leuk voor op de hoedenplank van de auto, naast je op 't hoofdkussen of om weg te geven.

Foto: Atja Apituley

Van de werkvloer

Op donderdag 5 juli werd er gehooïd bij de plasjes in de Buitenhof met 9 personen. ▶
De dag erop met 4 personen het "mosterdveldje".
Op zaterdag 7 juli kregen een aantal houtklanten weer hun jaarlijkse portie hout; 6 knotters hielpen daarbij.

Foto: Jan Kleymans

De dinsdag 10 juli werd gebruikt om met z'n tweeën het Dijkgraafpad te maaien, zodat op de donderdag met 9 knotters met het afhooien begonnen kon worden.
Op vrijdag de 13^e (!) werd dit karwei afgemaakt; ook werd er op deze dag nog hout bezorgd. Zeven van de leden gaven aan dat ze niet bijgelovig zijn.
Zaterdag was weer de dag van het hout uitventen; tevens werd er nog wat hout gekloofd. Er waren 5 helpers.
Dinsdag 17 juli was een tussendoortje voor 2 van ons i.v.m. wat maaiwerk in het Maximapark.

Foto: Jan Kleymans

◀ Op donderdag 19 juli werd er gemaaid en afgehooïd op het oude hooiland van de Kievit door 11 personen.
De dag erna werd dit karwei met zijn negenen afgemaakt.
Zaterdag 21 juli met 4 personen houtrijden.

De week erna werd er voor de 2e keer in dit seizoen aan de Joostenlaan gewerkt. Over ruim een km werd er in beide bermén gemaaid en gehooïd. In die week werd er door totaal 25 man en vrouw huisgehouden.

Reint heeft door middel van stokjes met lintjes aangegeven, waar er niet gemaaid mocht worden (dat geldt trouwens voor alle hooiprojecten). Ad van Nuenen was over een en ander zo enthousiast dat hij er speciaal nog een keertje terugkwam om een aantal fraaie planten voor het nageslacht vast te leggen.

◀ Aardaker (*Lathyrus tuberosus*)
Overblijvende, vrij zeldzame soort op grazige kleigrond; (6-8); tot 90 cm.
Beschermd !

Foto's: Ad van Nuenen ▶
Wilde kaardebol (*Dipsacus fullonum*)
Tweejarige, zeldzame soort op droge klei en kalkgrond; (7-9) tot 150 cm. Beschermd !

Koos van Beurden
Hans van Aartrijk

Wat kunnen we in 't veld tegenkomen .....

Niet zo lang geleden liep ik bij wat werkzaamheden in korte broek in de tuin weer eens een teek op. Een kleintje en 't was best lastig om hem te verwijderen.
Een paar dagen lang was er een redelijke bult (als van een muggenbeet) met een rode plek erom heen te zien. Na een weekje was er niets meer te zien.
Omdat een aantal van ons in het zomerseizoen ook nogal eens "schaars" gekleed in

het veld werken en er toch wel een risico is om lyme-borreliose op te lopen een zeer korte samenvatting van **de ziekte van Lyme.....**

De ziekte van Lyme is een infectieziekte, die veroorzaakt wordt door een bacterie (*Borrelia burgdorferi*). De bacterie wordt overgedragen door de schapenteek. ▶▶ ▶▶

De ziekte is vernoemd naar het plaatsje Lyme in Connecticut, waar in 1975 een epidemie van deze ziekte optrad.

Jaarlijks worden in Nederland ongeveer 1,2 miljoen mensen gebeten door een teek. Hiervan krijgen er ongeveer 17.000 een scherp afgetekende rode ring rond de plaats van de beet. Niet iedereen, die geïnfecteerd wordt door de *Borrelia*-bacterie vertoont deze rode ring.

In de periode maart tot en met augustus worden de meeste tekenbeten gemeld.

Onderzoek heeft aangetoond dat het aantal teken toeneemt.

Toename van natuurterreinen en de constructie van ecologische verbindingzones zijn hier waarschijnlijk debet aan.

In de ecologie van de teek spelen kleine zoogdieren zoals muizen en grote zoogdieren als herten een grote rol. De teek overwintert in de hollen van kleine zoogdieren.

Kleine zoogdieren zijn meestal niet erg mobiel en voor verspreiding tussen muizenkolonies maken teken vaak gebruik van herten of wilde zwijnen. Zonder natuurlijke verbindingzones sterven geïsoleerde tekenpopulaties meestal uit.

Lyme-borreliose is een systeemziekte met een grillig verloop en vele verschijningsvormen. Er kunnen aandoeningen van het zenuwstelsel, gewrichts- en huidaandoeningen ontstaan.

Het gaat te ver om in dit korte bestek alle ins en outs te vermelden, dus.....

als je meer wilt weten over deze ziekte, kijk dan op het publicatiebord in de gemeenschapsruimte.

Bron: Wikipedia

In de rubriek **Reint vertelt.....**

vertelt Reint over het hoe en waarom van de diverse projecten die wij als vereniging Landschapsbeheer doen.

Uit de ALV is duidelijk gebleken dat meer kennis omtrent landschappelijke elementen hard nodig is.

In deze eerste aflevering: **Project Wegbermen Joostenlaan, Haarzuilens**

◀ ◀
Een parel, die maar moeilijk glanzend te houden is.

Foto: Jan Kleymans

Nederland kent bijna geen "ongerepte" natuur; zelfs de Waddenzee is voor een groot deel ontstaan na menselijk ingrijpen. Dat neemt niet weg, dat veel waardevolle natuur is ontstaan, dus dóór de mens. Het gevolg daarvan is dat veel hiervan alleen kan voortbestaan dankzij beheer.

Waar dit beheer in het dagelijks leven in onbruik is geraakt, uit "de oude doos" is, kan het moeilijk worden dit voort te zetten. Er is dan bijvoorbeeld alleen nog een deskundige, de boswachter, die weet hoe het moet en dat is jammer.

Met zoiets hebben we met de Joostenlaan van doen; erger nog: een heel team van deskundigen zal mogelijk nog onvoldoende zijn.

De Joostenlaan is een ca 1250 meter lange, smalle laan met smalle grasbermen, beplant met Canadese populieren (zie foto pag.5).

De laan is gelegen in een oud cultuurlandschap met akkerbouw op een stroomrug. Er waren al boerderijen in de ijzer- en bronstijd.

De bodem bestaat uit kalkhoudende klei, opgebracht uit de omgeving en afkomstig van Rijnafzettingen met schelpkalk, net zoals het terrein de Bijleveld van S.B.B. in Vleuten.

De flora van de bermen bestaat voor een groot deel uit gewassen uit dit oude cultuurlandschap, die zich in modernere tijden daar hebben weten te handhaven. Er groeien bijv. de grassen goudhaver, glanshaver, kamgras, reukgras, groot zwenkgras, rood zwenkgras alsmede aardaker, agrimonie, kraailook, wel 5 wikkesoorten, tormentil, bosaardbei, veldlathyrus, akkerkool, wilde peen en pastinaak.

De populieren zorgen dat de bodem mooi droog blijft en leven samen met een belangrijke en omvangrijke mycoflora van zwammen.

agrimonie

Zwammen, waaronder de rode lijstsoorten wortelende gordijnzwam, sneeuwzwam en witte galgordijnzwam.

Het beheer bestaat uit één keer per jaar maaien en afvoeren in september. Als de vegetatie echter verruigt (fluitekruid, brandnetel, rietgras, riet, krop-aar) moet er twee keer worden gemaaid.

De populieren zijn van belang voor wel 7 soorten vleermuizen, dit i.v.m. trekroute en als jachtgebied boven de sloot er naast.

Onze bemoeienis begint in 1994. De toenmalige gemeente Vleuten maaide toen 2 keer per jaar. Bij de gemeente begon men in te zien, dat men maar 1 keer per jaar maaien moest (groenman Den Butter).

Echter niet over de hele lengte en zeker niet voor de slootkanten waar veel zegge-soorten groeien. Men vond dit lastig, met als gevolg dat wij hebben voorgesteld het beheer een aantal jaren over te nemen.

Met goed resultaat.

Na inventarisaties kregen wij een paar jaar later complimenten van ecologen van de Provincie.

Na de inlijving door Utrecht nam de gemeente het beheer weer over met matig resultaat; de flora "verrommelde" toch weer langzaam, mede door het periodiek deponeren van slootvuil in de berm.

Problemen in de huidige situatie

In 2008 werd bij de jaarlijkse boomkeuring geconstateerd dat de populieren gevaarlijk werden: veel takbreuk en holle bomen. Een korte levensduur was te verwachten. De met de ruilverkaveling aangebrachte asfaltlaag zal veel wortelbeschadiging hebben veroorzaakt. Tevens werd geadviseerd om geen populieren terug te planten. De berm zou hiervoor te smal zijn. Vanwege het belang van de populieren (flora, bodem met mycoflora, vleermuizen) hadden we hier een probleem. Wat te doen ?

Met behulp van deskundigen van de Provincie en Natuurmonumenten zijn wij in staat geweest dit probleem uit te

diepen en aan het vervolgproces richting te geven.

Om een lang verhaal kort te maken, zal ik hieronder alle belangen, die vaak tegenstrijdig zijn, opsommen en daarna vermelden welke keuzen gemaakt zijn.

- De populieren in de bermen zijn van belang i.v.m. de mycoflora en de relatie tot de bermflora. Tevens is een snel groeiende boom van belang voor het in standhouden van de trekroute van vleermuizen.
- Door de bomenmensen werd geadviseerd om geen populieren terug te planten, omdat de berm hiervoor te smal zou zijn.
- Verbreden van de berm en daarmee het verplaatsen van de sloot werd getorpedeerd door de archeologen wegens hun belangen in de akker ernaast.
- Voorgesteld werd alle bomen in één fase te rooien en te herplanten i.p.v. gefaseerd op conditie. Dit was uiteraard goedkoper.
- Alles in één keer rooien was onaanvaardbaar, omdat de trekroute voor vleermuizen (tijdelijk) verdwijnt en omdat de mycoflora ernstig wordt verstoord. Jonge bomen, al zijn het weer populieren, pakken de symbiose met zwammen pas na jaren weer op.
- Voorgesteld werd om de betere bomen te kandelabereren en daarmee hun leven te rekken. Je bent dan van het gevaar van takbreuk af en met het gefaseerd rooien door te gaan.

Dit is natuurlijk een dure oplossing. Het leeftijdsverschil in de te herplanten bomen zie je op den duur niet meer. Het rekken van de levensduur bij populieren door kandelabereren is overigens betrekkelijk, omdat ze eerder gevaarlijk hol kunnen worden. Maar dit was geen probleem, omdat de hele zoi binnen 5 jaar toch weg moest.

- De plantafstand is in de bestaande situatie ca 12 meter. De bomen zijn bij aanvang om de 6 meter geplant, waarna na een aantal jaren de helft is gerooid (blijvers en wijkers).

Het lijkt om veel redenen gewenst om deze handelwijze nu te herhalen met als nadeel, dat moet worden geplant op plaatsen waar net bomen zijn gerooid.

De bodem moet daarvoor worden gefreesd, wat weer een verstoring geeft.

Uiteindelijk is gekozen voor kandelabereren en gefaseerd rooien in ca 5 jaar met herplant van populieren van een andere kloon, die minder omvangrijk is met een plantafstand van 6 meter.

Ondertussen zal onze vereniging de belangen van de bermflora behartigen. Een zorg daarbij blijft de rooimethode, waarbij de berm zo min mogelijk moet worden beschadigd.

Dit geldt ook voor het deponeren van slootvuil op de berm; dit moet met het Waterschap worden geregeld.

Gordijnzwam

In een volgend Buitenblad vertelt Reint over de watercrassula, die veelvuldig op de Kievit voorkomt. En waarom dat een onaangename verrassing is !

Bijdragen voor een volgend Buitenblad in de vorm van artikelen, interviews, foto's e.d. zijn van harte welkom. In verband met de verwerking ervan graag voor 22 september naar aartr006@planet.nl Dat geldt ook voor inzending oplossing foto blz. 3.